

Indholdsfortegnelse

1. Bygningmæssige forhold.....	4
1.1. Cellerne i hovedhuset	4
1.2. Cellerne mv. i annekset.....	5
1.3. Gangarealer, kælder, gårdtursareal, badeforhold mv.	6
1.4. Opholdsstuen.....	7
1.5. Køkkenet.....	8
1.6. Båd og hytte	8
2. Regelgrundlaget for anbringelse i anstalt i Grønland.....	9
2.1. De anbragtes muligheder for at klage.....	11
2.2. Anneksets retlige stilling	12
3. Vejledning til de domfældte om reglerne for opholdet i anstalten.....	14
4. Beskæftigelse	15
5. Fritid og undervisning	25
6. Belægning	27
7. Forplejning	28
8. Bibliotek/avishold	29

9.	Andre forhold.....	30
9.1.	Narkotika	30
9.2.	Vold	30
9.3.	Aflåsning af celler	30
10.	Samtale med talsmanden	31
10.1.	Talsmandens klage over lederen af Krim.fors. i Ilulissat	35
11.	Samtaler med enkelte indsatte.....	37
12.	De udlånte sager.....	37
13.	Opfølgning	39
14.	Underretning	39

Den 22. maj 2003 foretog jeg og en af mine medarbejdere inspektion af Anstalten for domfældte i Ilulissat.

Under inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang. Jeg har dog ikke foretaget en tilbundsgående gennemgang af dette materiale. Jeg henviser til det som jeg har anført herom under punkt 14.2.

Inspektionen den 22. maj 2003 bestod af følgende dele:

- En indledende samtale med en repræsentant for anstalten, den ledende anstaltsleder i Grønland, Jørgen Nord, og en repræsentant fra Politimesteren i Grønland,
- en rundgang i anstalten,
- en fællessamtale med de anbragte i anstalten,
- en samtale med en suppleant for talsmanden for de anbragte,
- fire samtaler med enkeltindsatte og
- en afsluttende samtale med repræsentanten for anstalten og den ledende anstaltsleder i Grønland.

Denne rapport blev den 26. maj 2004 i en foreløbig udgave sendt til Anstalten for domfældte i Ilulissat, Politimesteren i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold som gengivet i rapporten. Jeg har ikke modtaget bemærkninger til den foreløbige rapport.

1. Bygningsmæssige forhold

Anstalten for domfældte i Ilulissat er en ny institution og har således ikke været inspiceret tidligere af Folketingets Ombudsmand. Anstalten er oprettet den 1. april 2002 med 10 pladser i den tidligere ungdomspension i Ilulissat. Den 1. oktober 2002 blev yderligere ni pladser taget i brug i et nærliggende hus som er lejet af en privat udlejer. Huset har to selvstændige lejligheder af forskellig størrelse. De fire ansatte i ungdomspensionen blev (gen)ansat i anstalten for domfældte. De tre yderligere personalemedlemmer er fra Ilulissat.

1.1. Cellerne i hovedhuset

I anstaltens hovedhus er der kun enkeltceller. I annekset er der tre dobbeltceller og en enkeltcelle i en stor lejlighed og en dobbeltcelle og en enkeltcelle i en lille lejlighed.

Alle ydervæggene i cellerne er i forbindelse med ombygningen af den tidligere ungdomspension på den indvendige side beklædt med plader af cementgips. Om baggrunden herfor blev det oplyst at beboerne i den tidligere ungdomspension kunne "sparke" sig ud af cellerne hvis de ønskede at flygte. Også vinduerne er skiftet ud. Den øverste fjerdedel af vinduesåbningen er forsynet med udluftning. Udvendig er vinduerne sikret med en kraftig stålbøjle der forhindrer vinduerne i at blive åbnet mere end ca. 10-15 cm

I hovedhuset blev celle nr. 1, 3, 8 og 9 besigtiget efter mit valg. Cellerne er ganske store. Af inventar er der i cellerne som udgangspunkt et bord/skrivebord, en almindelig stol, et skab, et lille bord og en seng (ofte en skibsbriks). Nogle celler er herudover udstyret med en lænestol og et lille aflangt reolskab på væggen.

I celle 8 hvor der på tidspunktet for inspektionen var ved at flytte en nyindsat domfældt ind, var der af inventar en hylde, en skibsbriks, et skab, et skrivebord med stol og en opslagstavle.

Det blev på forespørgsel oplyst at de fleste celler, men ikke alle, er udstyret med en opslagstavle.

Jeg går ud fra at der nu er opsat en opslagstavle på væggen i alle cellerne.

De besigtigede celler, der var pæne, velholdte og rengjorte, giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Til celle nr. 1 og 3, der på tidspunktet for inspektionen var beboet af de to kvindelige anbragte, hører eget toilet og bad.

Heller ikke disse rum giver mig anledning til bemærkninger.

1.2. Cellerne mv. i annekset

Det hus som annekset ligger i, er som allerede nævnt lejet. I den største af de to lejligheder som annekset som nævnt består af, er der taget rum fra opholdsstuen til en dobbeltcelle, og der er endvidere skiftet et mindre stykke køkkenbord. Der er i øvrigt ikke foretaget bygningsmæssige ændringer i huset.

Udvendig er vinduerne – lige som i hovedhuset – sikret med en kraftig stålbøjle der forhindrer vinduerne i at blive åbnet mere end ca. 10-15 cm. Vinduerne fungerer i øvrigt således at man kan få frisk luft ind i rummet uden at åbne vinduerne, blot ved at skyde vinduernes låseanordning til side.

I anneksets største lejlighed blev cellerne 1, 2 og 3 besigtiget efter mit valg. Ud over at der her er dobbeltceller, adskiller cellerne i annekset sig først og fremmest fra cellerne i hovedhuset derved at der er meget mere skabsplads. Møblerne i de to opholdsstuer er møbler som fulgte med lejemålet. Lejlighederne i annekset – og især den lille lejlighed – virkede hyggeligere end hovedhuset, måske også fordi der her var mange grønne planter. Der er et fjernsyn i begge opholdsstuer.

I den lille lejlighed er et rum indrettet som soverum for anstaltens ene nattevagt.

I den største lejlighed var der på tidspunktet for inspektionen ingen udsmykning af væggene. På min forespørgsel blev det oplyst at dette skyldtes at anstalten endnu ikke var helt færdig med indretningen af annekset.

1.3. Gangarealer, kælder, gårdtursareal, badeforhold mv.

Der er to toiletter og bad på gangen til brug for de otte anbragte i anstaltens hovedhus som ikke har bad og toilet på cellen. (Der er som nævnt eget bad og toilet til cellerne 1 og 3).

Også disse rum var pæne, velholdte og rimeligt rengjorte.

Der var et bruseforhæng i det ene af disse baderum, men ikke i det andet.

Jeg går ud fra at det er meningen at baderummene skal være ens, og at der også kommer et bruseforhæng op i dette baderum.

På gangene var på tidspunktet for inspektionen taget nogle vandrette, lakerede brædder ned som beskytter væggen mod slid. Det blev oplyst at brædderne var blevet afmonteret fordi væggene skulle males, og at de ville blive sat op igen.

I kælderen under hovedhuset er der et vaskerum med to vaskemaskiner og en tørretumbler. Den ene vaskemaskine var på tidspunktet for inspektionen gået i stykker. De anbragte vasker ikke selv idet en af de anbragte på tidspunktet for inspektionen havde dette som sin beskæftigelse. De anbragte får skiftet sengelinned en gang om ugen.

I kælderen skal der indrettes hobbyværksted (i fyrrummet).

To helt tomme rum – et stort på ca. 12 m² og et mindre rum – var under indretning til soverum og toilet/bad for personalet. En arkitekt i Ilulissat er af Direktoratet for Kriminalforsorgen sat til at stå for (bl.a.) dette arbejde.

Udenfor ud mod vandet langs (en del af) anstaltens ene langside og rundt om hjørnet langs hele den ene kortside var der støbt fundament til anstaltens kommende gårdtursareal og – langs anstaltens kortside – til et ”koldt skur” hvor anstaltens olietank, som der ikke længere bliver plads til i kælderen, skal stå. I det nuværende kolonialrum var anstaltens tre store fryser, heraf en udelukkende til grønlandsk mad, placeret. Dette rum bliver et gennemgangsrum når gårdtursarealet er færdigt. Anstaltens fryser vil på dette tidspunkt blive flyttet ud i det ovenfor nævnte ”kolde skur”.

Foran anstaltens indgangsdør, på den anden side af vejen, lå tømmer og brædder til gårdtursarealets vægge og til det nævnte skur. Gårdtursarealets vægge skal eventuelt forhøjes yderligere med trådnæt i enderne således at det bliver muligt at spille basketball dér. Gårdtursarealet bliver på mere end 100 m².

1.4. Opholdsstuen

En stor vinkelstue udgør de domfældtes opholdsstue. Opholdsstuen er møbleret med et stort spisebord med tolv stole og et sofabord omkranset af møbler, heriblandt et stort fjernsyn på et tilhørende bord, en lænestol og to sofaer til henholdsvis to og tre personer. Langs væggen ind mod køkkenet står en reol med et stereoanlæg.

Spisebordet består i realiteten af tre borde som er skubbet sammen til ét bord. Der er plads til 12-14 personer ved spisebordet i opholdsstuen. Ved bordet i køkkenet er der plads til yderligere seks personer. Der er således plads til alle anstaltens anbragte på samme tid.

Opholdsstuen giver mig ikke anledning til bemærkninger.

1.5. Køkkenet

I køkkenet er der langs to vægge placeret et køkkenbord i en vinkel. Køkkenet er forsynet med de almindeligt forekommende hårde hvidevarer inklusiv en opvaske-maskine. Der er to komfurer med tilhørende ovn og to store køle-/fryseskabe. Køkkenet er betydeligt større end et almindeligt køkken og er udstyret med større gryder og pander.

Køkkenet er forsynet med en brandslukker, og der hænger en beholder med et brandtæppe på væggen.

Køkkenet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

1.6. Båd og hytte

Anstalten har en fritidshytte der ligger ca. 20 minutters sejlads fra Ilulissat. Hytten er beregnet til fiske- og fangstture. Der er plads til at ca. 10 personer overnatter i hytten.

Hytten har anstalten overtaget fra den nu nedlagte ungdomspension.

Anstalten har haft en båd, men den forliste sidste år. Indtil videre klarer anstalten sig – så godt som det nu er muligt – med de både som de ansatte har. Det er imidlertid vanskeligt at bruge hytten når anstalten ikke har egen båd.

Det siger sig selv at det er vigtigt for en institution som anstalten i Ilulissat at have en båd. Ud over at en båd kan muliggøre at de anbragte giver et tilskud til anstaltens daglige husholdning, og kan give en form for beskæftigelse ved fiskeri, er den som allerede nævnt også nødvendig for at anstalten kan få (tilstrækkeligt) udbytte af hytten.

Jeg beder om oplysning om hvad der er gjort/kan gøres for at anskaffe en ny båd til anstalten.

2. Regelgrundlaget for anbringelse i anstalt i Grønland

Politimesteren i Grønland har med bekendtgørelse nr. 239 af 1. april 1999 om anstaltsophold i Grønland fastsat regler om anbringelse af personer som er dømt til anbringelse i anstalt i Grønland, herunder om de anbragtes almindelige rettigheder, de anbragtes beskæftigelse, fritid, regler om visitation og anvendelse af sikringsmidler mv. og om de anbragtes løsladelse. I bekendtgørelsen er endvidere regler om anstaltens sagsbehandling, og herunder begrundelsespligt, og regler om klagevejledning mv. Der er endvidere regler om de anbragtes eventuelle erstatningspligt. Bekendtgørelsens bestemmelser finder endvidere anvendelse på tilbageholdte i et vist omfang.

Bekendtgørelsen er trådt i kraft den 15. maj 1999 og er udformet inden Anstalten for domfældte i Ilulissat blev taget i brug, og inden stillingen som ledende anstaltsleder i Grønland blev oprettet.

Under henvisning hertil henstiller jeg til Politimesteren i Grønland at udstede en ny bekendtgørelse. Jeg gør i den forbindelse opmærksom på at den nuværende bekendtgørelse er præget af et ikke ubetydeligt antal trykfejl.

Jeg beder om underretning om hvad min henstilling fører til.

§ 26 i anstaltsbekendtgørelsen lyder således:

”§ 26. Domfældte kan af anstaltslederen, eller den som anstaltslederen bemyndiger dertil, ikendes disciplinærforanstaltning.

- 1) ved overtrædelse af § 2, stk. 2, § 4, § 12, stk. 1, og § 13,
- 2) ved overtrædelse af de regler, der er fastsat i medfør af §§ 20, stk. 3, pkt. 2, og 21, stk. 5.
- 3) ved overtrædelse af ordensbestemmelser fastsat efter § 11, såfremt det af disse fremgår, at overtrædelse kan medføre disciplinærforanstaltning, samt
- 4) ved bortgang eller forsøg på bortgang.

Stk. 2. Som disciplinærforanstaltning kan anvendes

- 1) Advarsel
- 2) Indskrænkning af de beløb, der udbetales som lommepenge,
- 3) fratagelse af udgang,

- 4) frakendelse af adgang til beskæftigelse uden for anstalten og
- 5) ikendelse af enrumsanbringelse.

Stk. 3. De i stk. 2, nr. 3-5, nævnte disciplinære reaktioner skal ske for et bestemt tidsrum, der fastsættes under hensyn til overtrædelsens art og omfang.

Stk. 4. Hvis det skønnes påkrævet at anvende den i stk. 2, nr. 5, nævnte foranstaltning i en længere ikendelsestid end tre døgn, forelægges spørgsmålet for politimesteren.

Stk. 5. Disciplinærsager skal behandles snarest muligt og inden 24 timer.

Stk. 6. Anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinære foranstaltninger sker i øvrigt efter regler fastsat af politimesteren.”

Politimesteren har i medfør af kriminallov for Grønland (jf. lovbekendtgørelse nr. 49 af 13. februar 1979 som senere ændret) i tilslutning til ovennævnte bekendtgørelse om anstaltsophold i Grønland og efter bemyndigelse fra justitsministeren udstedt nærmere bestemmelser til anstalterne for domfældte om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinære foranstaltninger, om adgangen til at anbringe domfældte i enrum, procedureregler i forbindelse med afgørelse om enrumsanbringelse, disciplinære foranstaltninger og overførsel til anden anstalt, bestemmelser om magtanvendelse, om anvendelse af håndjern, om anvendelse af observationscelle, sikringscelle, fiksering mv., bestemmelser om visitation af domfældte og deres opholdsrum og bestemmelser om udgang og udstationering og om besøg.

De af politimesteren nærmere fastsatte regler (og anstaltsbekendtgørelsens § 26) er som udgangspunkt, men ikke undtagelsesvis, udformet med sigte på ”domfældte i de grønlandske anstalter” og omfatter således ikke de tilbageholdte som i dagtimerne måtte opholde sig i anstalterne (”dagfolk”) – i hvert fald ikke direkte. Jeg er herved opmærksom på bestemmelsen i anstaltsbekendtgørelsens § 35 hvorefter bekendtgørelsen tillige finder anvendelse på tilbageholdte i et nærmere angivet omfang.

Jeg går ud fra at politimesteren vil være opmærksom på ovennævnte forhold i forbindelse med ovennævnte revision af bekendtgørelsen og i forbindelse med revisionen af regelsættet i øvrigt som følge af den kommende betænkning fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission.

Efter Justitsministeriets vejledning nr. 153 af 22. september 1987 om udarbejdelse af administrative forskrifter, pkt. 4 og 6, skal bekendtgørelsesformen anvendes hvis reglerne skal normere retsstillingen mellem borgere indbyrdes eller pålægge borgere pligter over for det offentlige; endvidere bør bekendtgørelse også anvendes hvis reglerne går ud på at tillægge borgerne rettigheder over for det offentlige.

Jeg går ud fra at politimesteren er opmærksom på dette forhold i forbindelse med den ovenfor nævnte revision i det omfang at de ovenfor nævnte regler måtte indeholde bestemmelser der regulerer borgernes retsstilling.

2.1. De anbragtes muligheder for at klage

Anstaltsbekendtgørelsen indeholder i § 33, stk. 2, følgende bestemmelse:

”Stk. 2. De domfældte skal i forbindelse med afgørelser, der ikke giver domfældte fuldt ud medhold, gøres bekendt med adgangen til at klage til politimesteren.”

De ovenfor nævnte bestemmelser om procedureregler i forbindelse med afgørelse om enrumsanbringelse, disciplinære foranstaltninger og overførsel til anden anstalt fastsat af Politimesteren i Grønland indeholder i § 3 følgende bestemmelse om muligheden for at klage:

”§ 3. En afgørelse truffet af anstaltslederen, eller den som anstaltslederen har bemyndiget til at træffe afgørelse, kan påklages til politimesteren. En afgørelse truffet af politimesteren kan påklages til Det Grønlandske Kriminalforsorgsnævn.

Stk. 2. Den domfældte skal underrettes om klageadgangen. Det skal af det i § 2, stk. 4 nævnte notat fremgå, at den domfældte er underrettet om klageadgangen.”

Politimesterens bestemmelser om fordeling og overførsel mellem anstalterne for domfældte i Grønland indeholder en tilsvarende bestemmelse om at politimesterens afslag på den domfældtes ansøgning om fuldbyrdelse af den pågældendes dom på et nærmere angivet tidspunkt kan indbringes for Det Grønlandske Kriminalforsorgs-

nævn (§ 2, stk. 2), og en bestemmelse om at politimesterens afgørelse om fuldbyrdessted eller om overførsel af den domfældte kan indbringes for kriminalforsorgsnævnet (§ 4).

Jeg går ud fra at også politimesterens afgørelse i en klagesag kan indbringes for kriminalforsorgsnævnet. Jeg går endvidere ud fra at kriminalforsorgsnævnets afgørelse i en klagesag kan indbringes for Direktoratet for Kriminalforsorgen, og at en afgørelse truffet af en anstalt således vil kunne blive behandlet i fire instanser.

Jeg beder politimesteren om at oplyse om dette er rigtigt forstået.

Hvis dette er tilfældet, går jeg ud fra at politimesteren vil give forholdet en dækkende beskrivelse i forbindelse med den ovenfor nævnte revision af bekendtgørelsen og i forbindelse med revisionen af regelsættet i øvrigt som følge af den kommende betænkning fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission.

Jeg henstiller endvidere til politimesterens overvejelse at foranledige at der indtil det tidspunkt hvor de reviderede regler foreligger, i forbindelse med anstaltens og politimesterens afgørelser gives en klagevejledning der indeholder en beskrivelse af samtlige mulige klageinstanser, jf. ovenfor.

2.2. Anneksets retlige stilling

9 ud af anstaltens 19 pladser findes som allerede nævnt i annekset. For de anbragte i annekset, der er beregnet til domfældte der anbringes på fri fod (frifodsfolk), gælder der særlige regler. For eksempel låser personalet ikke cellerne af om natten; kun yderdøren låses. Beboerne i annekset har endvidere aftenudgang torsdag aften (ud over – som de øvrige anbragte i anstalten – mandag, onsdag og søndag). Jeg henviser til de regler om anstalten som jeg den 7. maj 2003 forud for inspektionen modtog fra anstalten, og som jeg forstår kun gælder for anneksets beboere. Det fremgår heraf at overtrædelse af de regler som efter husordenen gælder for ophold i annekset, kan medføre at man flyttes til hovedanstalten. Reglerne er udfærdiget den 1. oktober

2002 af den ledende anstaltsleder i Grønland – samme dato som annekset blev taget i brug.

Nattevagten i annekset sover i et rum i den lille lejlighed i annekset, men kan kontaktes af alle de anbragte i annekset via den (lokal)telefon som findes på gangen i begge dele af annekset. De anbragte i den lille lejlighed kan endvidere banke på nattevagtens dør hvis de har brug for at få kontakt med denne.

Den ledende anstaltsleder oplyste under inspektionen på forespørgsel at annekset ikke er en særlig afdeling af anstalten, og at den anbragte kan flyttes til og fra annekset uden at dette skal begrundes disciplinært. Den ledende anstaltsleder oplyste på forespørgsel at der ikke er foreskrevet nogen særlig procedure herfor.

Som det fremgår ovenfor, gælder der særlige regler for de anbragte i annekset i forhold til ”hovedanstalten” ligesom det er tilfældet for annekset i Anstalten for domfældte i Nuuk. Jeg har endvidere forstået at disse særlige regler ikke adskiller sig fra hinanden. Det forekommer mig derfor umiddelbart unaturligt om man behandlede de to annekser forskelligt i retlig henseende. Om annekset i Nuuk er tillagt en særlig retlig stilling i det regelsæt som gælder for anstalterne i Grønland, er imidlertid et andet spørgsmål.

Efter anstaltsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, træffer politimesteren afgørelse om fordeling af domfældte og overførsel af domfældte mellem anstalterne i Aasiaat, Nuuk og Qaqortoq, der endvidere fastsætter nærmere bestemmelser om fordeling og overførsel af domfældte.

Anstaltsbekendtgørelsen indeholder i § 1, stk. 2, følgende bestemmelse om annekset i Nuuk:

”Stk. 2. Til Anstalten for domfældte i Nuuk er knyttet en særlig åben afdeling. Afgørelse om anbringelse på denne afdeling træffes af anstaltslederen.”

Om der af det forhold at anstaltsbekendtgørelsen indeholder en særlig bestemmelse om annekset i Nuuk, kan udledes at en flytning mellem dette annekts og anstaltens ”hovedafdeling” skal behandles som en overførsel efter de særlige regler der gælder herom, jf. politimesterens bestemmelser af 1. april 1999 om fordeling og overførsel mellem anstalterne for domfældte i Grønland og politimesterens samtidige bestemmelser om procedureregler i forbindelse med (bl.a.) overførsel til anden anstalt, jf. bemyndigelsen i anstaltsbekendtgørelsens § 1, stk. 1, 3. pkt., fremgår hverken af anstaltsbekendtgørelsen eller af de nævnte bestemmelser af 1. april 1999.

Det fremgår således heller ikke om en sådan flytning er en afgørelse som kan pålægges til politimesteren.

Bekendtgørelsen, der som nævnt er udstedt før Anstalten for domfældte i Ilulissat blev taget i brug, indeholder af gode grunde ikke en tilsvarende bestemmelse om annekset i denne anstalt.

Inden jeg foretager videre vedrørende dette/disse spørgsmål, beder jeg Politimesteren i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse.

3. Vejledning til de domfældte om reglerne for opholdet i anstalten

Efter bekendtgørelsens § 34 skal de domfældte have adgang til at få udleveret et eksemplar af de bestemmelser som gælder for anstaltsopholdet, både på dansk og på grønlandsk. Tilsvarende gælder de ordensregler som fastsættes af anstaltslederen.

Under min inspektion den 19. maj 2003 af Anstalten for domfældte i Aasiaat blev det oplyst at anstalten har en mappe med dette materiale liggende fremme i opholdsstuen. De domfældte kan frit orientere sig i mappen og eventuelt tage den med ind på deres celle.

Jeg noterede mig ikke om Anstalten for domfældte i Ilulissat havde en lignende ordning.

Jeg går dog ud fra at dette er tilfældet, og foretager mig derfor ikke noget vedrørende dette spørgsmål.

4. Beskæftigelse

På tidspunktet for inspektionen var der 16 domfældte anbragt i Anstalten for domfældte i Ilulissat. Af de anbragte havde 11 arbejde i byen – heraf havde seks arbejde på fiskefabrikken mens én havde beholdt sit arbejde som tolk i kommunen. Af de øvrige fem havde én arbejde på anstalten med at vaske de anbragtes tøj, og én var pensionist og kunne ikke arbejde (den pågældende var på tidspunktet for inspektionen 68 år). Af de sidste tre anbragte der var uden beskæftigelse, var én kun anbragt i anstalten for en kortere periode (i 40 dage), og en anden havde tilbud om at kunne sejle ud med en fisker (dog uden løn). Den sidste af disse tre anbragte uden beskæftigelse kunne af psykiske grunde ikke tilbydes beskæftigelse.

Efter det oplyste har anstalten et godt samarbejde med fiskere i Ilulissat. Arbejdsgivere ringer tit for at få arbejdskraft. Nogle af de anbragte har meget overarbejde. Enkelte kan have en indtægt efter skat på op til 8.000 kr. hver 14. dag.

Efter anstaltsbekendtgørelsens § 14 indbetales de domfældtes arbejds løn til anstalten. Der fratrækkes et beløb til dækning af kost og logi og udbetales den domfældte et beløb til lommepenge. Restbeløbet indsættes på en konto i et pengeinstitut. Det blev oplyst at de anbragte, hvis der er behov for det, får lov til at sende penge hjem til familien (med henblik på betaling af husleje hjemme).

Den ledende anstaltsleder oplyste under inspektionen at alle fire anstalter for domfældte i Grønland i eventuelle perioder uden beskæftigelse har mulighed for selv at udnytte de anbragtes arbejdskraft til vedligeholdelse og maling af anstalterne.

Spørgsmålet om beskæftigelsesforholdene for de anbragte i anstalterne for domfældte i Grønland har været genstand for brevveksling efter inspektionerne i 1993 af an-

stalterne i Qaqortoq og Nuuk (direktoratets j.nr. 1995-862-2, ombudsmandens j.nr. 1993-2399-629).

Af denne brevveksling fremgår bl.a. følgende:

I september måned 1999 nedsatte Direktoratet for Kriminalforsorgen en (intern) arbejdsgruppe med henblik på at opnå en mere struktureret beskæftigelse/aktivering i anstalterne for domfældte.

Arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde den 29. september 2000.

Den 14. december 2000 skrev ombudsmanden i den anledning følgende til Direktoratet for Kriminalforsorgen:

”Hermed bekræfter jeg modtagelsen af Direktoratet for Kriminalforsorgens brev af 11. december 2000 om beskæftigelsen af anbragte i anstalterne i Grønland. Brevet var vedlagt en indstilling af 29. september 2000 fra ’Arbejdsgruppen vedrørende beskæftigelse af de anbragte i anstalterne i Grønland’.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har sendt indstillingen til Den Grønlandske Retsvæsenkommission med henblik på at den kan indgå i kommissionens arbejde for så vidt angår de forslag som retter sig mod en forventet fremtidig udvikling på baggrund af kommissionens forslag. For så vidt angår de øvrige forslag, har direktoratet oplyst at direktoratet har truffet beslutning om oprettelse af en ny stilling med ansvar for at gennemføre de relevante forslag fra arbejdsgruppen, herunder opbygning af en produktiv beskæftigelse i anstalterne. Direktoratet vil endvidere afsætte de fornødne midler til at sikre egnede lokaler til aktivering af de anbragte der ikke kan beskæftiges uden for anstalterne.

Jeg tager det oplyste til efterretning, og jeg anmoder om omkring den 1. april 2001 at modtage orientering om besættelsen af den nye stilling og om hvilken virkning oprettelsen af stillingen har haft. Jeg beder endvidere om at blive orienteret om hvad der er sket med hensyn til at sikre lokaler.”

Med brev af 3. april 2001 underrettede Direktoratet for Kriminalforsorgen ombudsmanden om at det på baggrund af arbejdsgruppens forslag var besluttet at ændre le-

delsesstrukturen for anstalterne i Grønland. Direktoratet havde således fra februar måned 2001 ansat en ledende anstaltsleder (for de tre og efterfølgende – med tilkomsten af anstalten i Ilulissat – fire anstalter for domfældte i Grønland) der bl.a. skulle have det overordnede ansvar for at styrke og udvikle beskæftigelsen/aktiveringen af de anbragte i anstalterne. Direktoratet havde endvidere opslået den ovenfor nævnte stilling som beskæftigelsesleder til besættelse. Stillingen indeholder det daglige ansvar for beskæftigelsen/aktiveringen. Med brevet orienterede direktoratet desuden ombudsmanden om at anstaltslederne i Grønland og den ledende anstaltsleder havde iværksat en præcis registrering af hvorledes de anbragte bliver beskæftiget/aktiveret såvel i som uden for anstalterne. Det blev samtidig oplyst at registreringsarbejdet skulle danne grundlag for egentlige beskæftigelsesplaner for hver af anstalterne og for en samlet beskæftigelsesplan for Grønland.

Med brev af 30. januar 2002 oplyste Direktoratet for Kriminalforsorgen at repræsentanter for direktoratet sammen med den ledende anstaltsleder i foråret og efteråret 2002 havde haft møder i Nuuk med repræsentanter fra Hjemmestyret, Nuuk Kommune, Politimesteren i Grønland og en række uddannelsesinstitutioner og faglige organisationer, at møderne var forløbet meget positivt, og at de var mundet ud i *aftaler* om fritidsundervisning, om undervisning i anstalten, om beskæftigelsesmæssig vejledning af de anbragte og om et samarbejde med KNI (med henblik på at finde egnede arbejdsopgaver til de tilbageholdte der skal beskæftiges i anstalterne).

Det blev samtidig oplyst at der var etableret kontakt til Arresthuset i Tórshavn med henblik på at etablere en mindre produktion af langliner til brug for det grønlandske fiskerierhverv og til flere virksomheder i Danmark hvis produkter afsættes på det grønlandske marked. Endelig blev det oplyst at der var indgået aftaler om – sådan må jeg forstå det – konkrete beskæftigelsesprojekter i anstalterne (i starten i eksisterende lokaler).

Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyste at direktoratet i 2002 ville følge op på ovennævnte aftaler ligesom lignende mødeforløb (med kommuner, uddannelsesinstitutioner mv.) ville blive gennemført for så vidt angår anstalterne for domfældte i Qa-

qortoq og Aasiaat. Direktoratet for Kriminalforsorgen orienterede samtidig om at stillingen som beskæftigelsesleder ikke havde kunnet besættes grundet mangel på kvalificerede ansøgere.

Jeg tog i brev af 13. februar 2002 det oplyste til efterretning og bad om fortsat underretning fra direktoratet – herunder om direktoratets opfølgning på de indgåede aftaler.

Med brev af 22. januar 2003 modtog ombudsmanden underretning om at kriminalforsorgens økonomiske situation ikke havde gjort det muligt at etablere egentlige beskæftigelsesfaciliteter i forbindelse med anstaltssektoren i Grønland – der nu var blevet udvidet med 19 pladser i forbindelse med oprettelsen af Anstalten for domfældte i Ilulissat.

På mit spørgsmål i brev af 24. januar 2003 om status for ”gennemførelsen af de nævnte aftaler” – forstået som direktoratets opfølgning på aftalerne – oplyste direktoratet i brev af 30. januar 2003 at den oprindelige plan om at direktoratet (og den ledende anstaltsleder) skulle afholde møder med myndigheder og uddannelsesinstitutioner i Aasiaat og Qaqortoq på tilsvarende måde som i Nuuk, var blevet ændret således at disse drøftelser var blevet overladt til den ledende anstaltsleder.

Direktoratet anførte i den forbindelse at beskæftigelsesproblemerne i de små anstalter ikke var/er så markante som i Nuuk. Direktoratet oplyste endvidere at den ledende anstaltsleder havde gennemført de planlagte drøftelser under sine inspektionsbesøg, og at der var givet tilsagn om ”at de anbragte kan deltage i fritidsundervisning m.m. på lige vilkår med kommunernes øvrige indbyggere” hvilket dog kun ganske få anbragte havde ønsket at benytte sig af.

Efter anmodning herom modtog jeg med breve af 10. februar og 1. august 2003 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen konkrete oplysninger om omfanget af beskæftigelsen i hver af de fire anstalter for domfældte. De oplysninger som jeg har modtaget, bygger på anstaltens månedlige indberetninger om beskæftigelsen af de an-

bragte i og uden for anstalterne. Tallene vedrører beskæftigelsen pr. 14. januar 2003 og 31. juli 2003. Af opgørelserne fremgår følgende:

Opgørelsen pr. 14. januar 2003:

Det fremgår af opgørelsen at belægningsprocenten i 2002 var 96,3% (svarende til ca. 89 af de i alt 93 pladser). Pr. 14. januar 2003 var i alt 23 personer af de på denne dag 89 anbragte (eller ca. 25%) uden ”egentlig beskæftigelse”. Af de 23 ikke-beskæftigede udgjorde de tilbageholdte i Nuuk som ikke måtte modtage arbejde uden for anstalten, en vis – ikke nærmere oplyst – del. Tallene for anbragte uden beskæftigelse var fordelt således (blandt de ikke-beskæftigede er ikke ”pensionister uden arbejdspligt”):

Aasiaat ... 2 (af 10 anbragte) [5]

Ilulissat ... 3 (af 15 anbragte) [2]

Nuuk ... 15 (af 54 anbragte) [6]

Qaqortoq ... 3 (af 10 anbragte) [2]

I alt ... 23 (af 89 anbragte) [15]

Tallene i kantet parentes angiver antallet af ”lønnet beskæftigede” inden for de enkelte anstalter (til forskel for arbejde ude i byen).

Direktoratet har i tilknytning til opgørelsen anført at ”det desværre ikke har været muligt at tilbyde 23 domfældte/tilbageholdte (ca. 25%) egentlig beskæftigelse”.

Jeg har i brev af 20. februar 2003 til direktoratet erklæret mig enig i at dette er beklageligt, og jeg har i den forbindelse oplyst at spørgsmålet om beskæftigelsen af de anbragte i anstalterne i Grønland ville blive inddraget i forbindelse med inspektionerne i Grønland i maj måned 2003 – herunder den aktuelle inspektion af Anstalten for domfældte i Ilulissat.

Opgørelsen pr. 31. juli 2003:

Pr. 31. juli 2003 var 28 af de i alt 93 anbragte personer på denne dag (eller ca. 34%) uden ”egentlig beskæftigelse”. Af de anbragte uden egentlig beskæftigelse var (fortsat) en del tilbageholdte i Nuuk.

Tallene for ikke-beskæftigede var fordelt således:

Aasiaat ... 1 (af 9 anbragte) [2]

Ilulissat ... 6 (af 17 anbragte) [2]

Nuuk ... 19 (af 56 anbragte) [6]

Qaqortoq ... 2 (af 11 anbragte) [3]

I alt ... 28 (af 93 anbragte) [13]

Tallene i kantet parentes angiver som allerede nævnt antallet af ”lønnet beskæftigede” inden for de enkelte anstalter (til forskel fra arbejde ude i byen).

Direktoratet har i forbindelse med opgørelsen af 31. juli 2003 anført at den konstaterede stigning i antallet af anbragte uden egentlig beskæftigelse som i første halvår af 2003 gennemsnitligt har været på 26 personer, ”primært skyldes en højere belægningsprocent”.

Spørgsmålet om beskæftigelsen af de anbragte i anstalterne for domfældte i Grønland har som nævnt været inddraget i forbindelse med inspektionerne i maj 2003 af anstalterne i Aasiaat og Ilulissat. For at få et samlet indtryk af beskæftigelsessituationen i anstalterne som helhed og arten af beskæftigelse bad jeg i forbindelse med disse inspektioner den ledende anstaltsleder om at foranstalte en optælling af beskæftigede i tilslutning til de lister om beskæftigelsen af de anbragte som bliver ført i de fire anstalter. Jeg bad om en liste for hver enkelt anstalt hvori – tillige – arten af beskæftigelse var oplyst. Jeg bad om lister for mandag den 2. juni 2003.

Med den ledende anstaltsleder i Grønlands brev af 17. juni 2003 modtog jeg opgørelser over beskæftigelsen i alle fire anstalter for domfældte i Grønland. Jeg modtog endvidere en oversigt over beskæftigelsen som den ledende anstaltsleder den 11. juni 2003 har udarbejdet (materialet – eller eventuelt kun den ledende anstaltsleders egen oversigt – er tillige sendt til Direktoratet for Kriminalforsorgen og Politimesteren i Grønland til orientering).

Oversigten fra den ledende anstaltsleder indeholder oplysninger om antallet af anbragte, antal beskæftigede og ”andet” – herunder oplysninger om pensionister i anstalten (forstået som ”pensionister uden arbejdspligt”) og antallet af tilbageholdte og ”dagfolk”.

Ved udarbejdelse af oversigten har den ledende anstaltsleder medtaget beskæftigelse i anstalten under kolonnen ”antal beskæftiget”. Med henblik på muligheden for at kunne sammenligne tallene har jeg i min gennemgang nedenfor af de modtagne oplysninger, i modsætning til den ledende anstaltsleder, valgt under antal beskæftigede alene at medtage de anbragte som var beskæftigede ude i byen – det som Direktoratet for Kriminalforsorgen i opgørelserne ovenfor pr. 14. januar og 31. juli 2004 har benævnt som ”egentlig beskæftigelse”.

Af opgørelserne og den nævnte oversigt fra den ledende anstaltsleder fremgår (bl.a.) følgende om beskæftigelsen den 2. juni 2003 – herunder antallet af timer – og om arten af beskæftigelse:

Anstalten for domfældte i Ilulissat: Af anstaltens opgørelse fremgår det at der var to domfældte uden beskæftigelse og *herudover* en domfældt pensionist. Af opgørelsen fremgår endvidere at én af de anbragte var beskæftiget som ”vaskedame” i anstalten.

Jeg går som allerede nævnt ud fra at den ledende anstaltsleders oversigt er udarbejdet på grundlag af de opgørelser som den pågældende har modtaget fra de enkelte anstalter.

Jeg må således umiddelbart lægge til grund at 11 ud af 15 anbragte i Anstalten for domfældte i Ilulissat den 2. juni 2003 var beskæftiget (forstået som beskæftigelse ude i byen).

Af de beskæftigede var tre beskæftiget med fiskeri, tre med rengøring (ved ISS) og to med fabriksarbejde (Royal Greenland). De fleste beskæftigede arbejdede 40 timer om ugen, de tre fiskere dog 80 timer ugentlig. Én af de beskæftigede arbejdede på deltid – tilsvarende gælder den pågældende ”vaskedame” i anstalten (20 timer om ugen) som jeg ovenfor ikke har medregnet under anbragte i ”egentlig beskæftigelse”.

Anstalten for domfældte i Aasiaat: Af oversigten fremgår det at 3 af de 11 anbragte i anstalten var ”dagfolk” – dvs. personer (typisk tilbageholdte) som sover i arresten/detentionen, men opholder sig i anstalten om dagen. Af anstaltens opgørelse fremgår det at 5 ud af de 11 anbragte var beskæftiget ude i byen. To af de anbragte i anstalten var beskæftiget i anstalten på lige fod med de tre dagfolk (hver med ca. 10 timer om ugen). Den sidste anbragte var beskæftiget som ”gangmand” i anstalten.

Jeg må umiddelbart lægge til grund at 5 ud af 11 anbragte i Anstalten for domfældte i Aasiaat den 2. juni 2003 var beskæftiget.

De fem beskæftigede arbejdede alle 40 eller ca. 40 timer om ugen, gangmanden arbejdede 20 timer ugentlig og de resterende fem som anført ca. 10 timer om ugen.

Anstalten for domfældte i Qaqortoq: Af den ledende anstaltsleders oversigt fremgår det at alle 13 anbragte var beskæftiget (uden for eller i anstalten). Af anstaltens opgørelse fremgår det at der den 2. juni 2003 var 11 domfældte i anstalten og to dagfolk (af dagfolkene var én domfældt, én tilbageholdt). Af de 13 personer var 5 beskæftiget ude i byen. 2 af disse var beskæftiget i et rengøringsfirma, 2 på fiskefabrikken og 1 var beskæftiget som afløser i kommunens kantine. 8 af de anbragte var be-

skæftiget med henholdsvis malerarbejde (4 personer) og rengøringsarbejde (4 personer) i anstalten.

Jeg må umiddelbart lægge til grund at 5 ud af 13 anbragte i Anstalten for domfældte i Qaqortoq den 2. juni 2003 var beskæftiget.

Af de fem beskæftigede arbejdede én 40 timer om ugen (kantineafløseren), to arbejdede 40 timer eller mere (overarbejde i tilfælde af meget fisk på lager) mens de sidste to arbejdede 20 timer ugentlig.

Anstalten for domfældte i Nuuk: Af den ledende anstaltsleders oversigt fremgår det at 36 af de 53 anbragte var beskæftiget (uden for eller i anstalten). Under ”andet” er det nævnt at én af de anbragte var pensionist, 5 var tilbageholdte (3 andre tilbageholdte er i oversigten medtaget blandt de beskæftigede – i anstaltens køkken) og 11 var domfældte uden beskæftigelse. Det fremgår endvidere af oversigten at af de sidstnævnte 11 domfældte havde 2 på det pågældende tidspunkt disciplinært fået tilbagekaldt deres tilladelse til udgang til arbejde.

Af anstaltens opgørelse fremgår det at 8 af de 53 anbragte ikke var domfældt, men tilbageholdt i anstalten. Af disse 8 var 3 som nævnt beskæftiget i anstaltens køkken som køkkenmedhjælpere. Yderligere 2 tilbageholdte var beskæftiget i anstalten som altnuligmand og ”vaskemester” (disse 2 er i den ledende anstaltsleders oversigt medtaget under ”andet” – og altså ikke blandt de beskæftigede).

Jeg må umiddelbart lægge til grund at 31 ud af 53 anbragte i Anstalten for domfældte i Nuuk den 2. juni 2003 var beskæftiget. Tallet er 33 ud af 53 hvis de ovenfor nævnte to domfældte tælles med (de to domfældte som af disciplinære årsager ikke kunne passe deres arbejde ude i byen).

Af de 31 beskæftigede var 9 beskæftiget som arbejdsmand i byggeriet (i to forskellige entreprenørfirmaer) eller ved kommunen, 6 var beskæftiget med rengøring, 4 som bagersvend og 3 var beskæftiget som lagermedhjælper. Af de 31 beskæftigede arbejdede kun én mindre end 40 timer (20 timer som rengøringsmand) mens 2 anbragte arbejdede 50 timer om ugen. De resterende var alle beskæftiget 40 timer ugentlig.

Skemaført på samme måde som Direktoratet for Kriminalforsorgens oplysninger om ikke-beskæftigede den 14. januar og 31. juli 2003 fås følgende oplysninger om ikke-beskæftigede pr. 2. juni 2003 (beskæftigelse forstået som beskæftigelse ude i byen):

Aasiaat ... 6 (af 11 anbragte) [6]
Ilulissat ... 4 (af 15 anbragte) [1]
Nuuk ... 22 (af 53 anbragte) [5]
Qaqortoq ... 8 (af 13 anbragte) [8]

I alt ... 40 (af 92 anbragte) [20]

Tallene i kantet parentes angiver som allerede nævnt antallet af ”lønnet beskæftigede” i de enkelte anstalter (til forskel fra arbejde ude i byen).

Antallet af anbragte (og tilbageholdte) uden egentlig beskæftigelse den 2. juni 2003 – svarende til 43% – er, som det fremgår, væsentligt større end de tilsvarende tal for 14. januar og 31. juli 2003. Jeg er opmærksom på at tallene relativt set er små, og at risikoen for svingninger som følge af tilfældigheder er tilsvarende stor.

Jeg er også opmærksom på at to anbragte i Anstalten for domfældte i Nuuk den pågældende dag ikke var beskæftiget ude i byen af disciplinære årsager.

Om noget tilsvarende har været tilfældet den 14. januar og 31. juli 2003 fremgår ikke af de foreliggende oplysninger.

Som jeg har nævnt ovenfor, lagde jeg i 1999 i forbindelse med inspektionen af anstalterne for domfældte i Nuuk og Aasiaat til grund at beskæftigelsessituationen for de indsatte i anstalterne var god. Min vurdering byggede imidlertid ikke på de samme detaljerede oplysninger som dem der nu foreligger.

Jeg vil fortsat følge beskæftigelsessituationen nøje og beder politimesteren om at foranledige at jeg modtager en tilsvarende detaljeret opgørelse over beskæftigelsen den 2. juni 2004.

Jeg beder politimesteren og den ledende anstaltsleder om en udtalelse om hvorvidt beskæftigelsesforholdene er tilfredsstillende. Jeg er herved opmærksom på at der pr. 2. juni 2003 var 15 personer blandt de 92 anbragte som det på grund af deres status som tilbageholdte ikke umiddelbart er muligt at beskæftige ved arbejde ude i byen.

Jeg beder Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse om – og i givet fald på hvilken måde – der er fulgt op på planen om at udarbejde egentlige beskæftigelsesplaner for de enkelte anstalter og en samlet beskæftigelsesplan for hele Grønland.

Jeg beder endvidere direktoratet om status vedrørende planen om at etablere egentlige beskæftigelsesfaciliteter/-projekter i anstalterne efter indgåelsen af den nye flerårsaftale – herunder planen om en produktion af langliner i samarbejde med Arresthuset i Tórshavn.

Beskæftigelsessituationen i Ilulissat synes umiddelbart at være den bedste blandt de fire anstalter for domfældte i Grønland. Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål i henseende til inspektionen af Anstalten for domfældte i Ilulissat på det foreliggende grundlag.

5. Fritid og undervisning

Det blev oplyst at de anbragte på tidspunktet for inspektionen spillede en del indendørs fodbold i sportshallen i Ilulissat. De anbragte har også mulighed for at blive

medlemmer af de forskellige foreninger i byen. Dette forudsætter dog at de har udgang. Hvis dette ikke er tilfældet, kan de anbragte efter omstændighederne få en speciel udgang med henblik på at kunne dyrke deres interesse(r).

Om aktiviteter i fritiden blev det oplyst at anstalten har aftalt med talsmanden at han bliver taget med på råd således at de anbragte kan få indflydelse på eventuelle nyan-skaffelser. Både de anbragte og ledelsen har et stort ønske om en anstaltsbåd.

Jeg henviser herom til det som jeg har anført ovenfor under pkt. 1.6.

Anstalten har bestilt et bordtennisbord og har endvidere to guitarer til brug for de anbragte. Det blev dog samtidig oplyst at de anbragte mest spiller kort.

Anstalten har en video tilsluttet fjernsynet i opholdsstuen, og de anbragte har også mulighed for at have et fjernsyn på cellen. Anstalten har dog ikke fjernsyn der kan lejes ud til de anbragte, men overvejer at anskaffe sådanne apparater.

Jeg henviser til det som jeg har anført nedenfor under pkt. 10 i tilknytning til omtalen af min samtale med talsmanden.

Anstalten har ikke pc'er til brug for de anbragte, men to anbragte har for nylig haft egne pc'er på cellen.

På mit spørgsmål herom oplyste anstalten at anstalten meget gerne vil modtage to brugte pc'er fra ombudsmandsembedet.

Jeg går ud fra at det fortsat er tilfældet, og vil foranledige at der bliver foretaget det nødvendige i den forbindelse.

Anstalten har tidligere haft hunde. Hundehold er god beskæftigelse især for anbragte fra det nordlige Grønland. Med den aktuelt høje beskæftigelse som anstalten har, ville det dog i øjeblikket komme til at knibe med (arbejds)tid til også at holde hunde – og med tiden til at træne/køre med hundene). Foder til eventuelle hunde kan anstalten skaffe gratis fra havnen (fiskehoveder mv.).

De anbragte kan også modtage undervisning, dog ikke på anstalten. Det drejer sig som udgangspunkt om aftenskoleundervisning, men eventuelle dagkurser vil kunne sidestilles med beskæftigelse. Ledelsen oplyste i den forbindelse at Ilulissat Kommune ved anstaltens start afholdt et kursus som fire anbragte straks fik mulighed for at deltage i. I modsætning til andre kommuner stiller Ilulissat Kommune normalt ikke krav at hjemkommunen skal betale for de kurser som de anbragte deltager i.

Det oplyste om fritid og undervisning giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

6. Belægning

Ledelsen oplyste at anstalten endnu ikke har modtaget tilbageholdte. Dette forudsætter at sikkerheden i anstalten er større end på tidspunktet for inspektionen hvor låseforholdene mv. (endnu) ikke var i orden. Systemet med at modtage dagfolk fra arresten/detentionen i Ilulissat vil blive indført når anstalten er færdigindrettet – og herunder forsynet med et gårdtursareal, jf. ovenfor under pkt. 2.3.

Jeg går ud fra at anstalten nu har mulighed for at modtage domfældte/tilbageholdte fra arresten og detentionen i Ilulissat som dagfolk.

Anstalten har domfældte alle steder fra – også fra Nuuk.

Anstalten havde på tidspunktet for inspektionen 3 anbragte fra østkysten (Ammassalik og Scoresbysund), én anbragt helt fra nord, 3 fra Ummanaq og 2 anbragte fra Sydgrønland.

Østgrønlandere bliver efter det oplyste ikke mobbet i anstalten. Der er altid personale til stede i opholdsstuen med henblik på at få sådanne eventuelle tendenser stoppet med det samme.

Anstalten har som regel også kvindelige indsatte; på tidspunktet for inspektionen var der således to kvinder anbragt i anstalten. På forespørgsel blev det oplyst at kvinderne godt kan være i fred selv om der er en del kurmageri fra de mandlige indsattes side. Anstalten kan ikke forhindre at to anbragte bliver kærester, men de anbragte må ikke sove sammen.

Anstalten har ingen unge under 18 år. Det blev oplyst at eventuelle unge bliver anbragt på Ungdomspensionen i Sisimiut hvor der er 9 pladser. En af grundene til at det kunne lade sig gøre at konvertere ungdomspensionspladserne i Ilulissat til ”voksenpladser”, var at begge ungdomspensioner havde en belægning på omkring 50%.

Det oplyste om belægningen giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

7. Forplejning

På opslagstavlen i køkkenet var (menu)planen for den varme mad hængt op. Planen dækker en periode på ca. 14 dage. Maden laves af en økonoma der er ansat til 30 timer om ugen.

Efter det oplyste får de anbragte grønlandsk mad mindst en gang om ugen, hvilket også fremgår af menuplanen.

Der er halv (delvis) selvforplejning i anstalten, forstået på den måde at økonomaen tilbereder den varme mad mens de indsatte selv står for den kolde mad (om aftenen)

og morgenmaden. Personalet sørger dog for at der er pålæg mv. (og saft og mælk) i køleskabet, og at der er købt brød. De anbragte har ”køkkentjeneste” to ad gangen. De anbragte i køkkentjeneste dækker bord og sætter pålæg mv. frem, rydder op efter maden og sætter i opvaskemaskinen. Opvasken mv. efter den varme mad er også en opgave for de anbragte i køkkentjeneste.

Jeg har ingen bemærkninger til forplejningen.

8. Bibliotek/avishold

Anstaltsbekendtgørelsens § 15, stk. 1, er sålydende:

”§ 15. De domfældte skal i fritiden have passende muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio, tv m.v. Der skal være adgang til lån af bøger og tidsskrifter og så vidt muligt være tilbud om fritidsundervisning og forskellige former for sportsudøvelse.”

Under min rundgang i anstalten så jeg ikke noget bibliotek, men alene seks romaner på dansk i reolen i opholdsstuen. Her var også et skakspil og et spillemagasin og enkelte andre spil. Der lå endvidere nogle aviser i reolen. Det blev oplyst at anstalten holder begge de grønlandske aviser og derigennem også modtager et indlæg med Politiken Weekend.

Det blev på min forespørgsel oplyst at anstalten ikke har noget bibliotek, men at de anbragte har mulighed for at låne på kommunebiblioteket.

Dette er efter min opfattelse ikke tilfredsstillende, og jeg henstillede under inspektionen til anstalten at anstalten tager kontakt til biblioteket når det værste rod i forbindelse med byggeriet er overstået, med henblik på at etablere en ordening således at der i anstalten i hvert fald er et begrænset antal bøger og tidsskrifter/tegnaserier til rådighed for de anbragte.

Efter min opfattelse bør der være bøger mv. i husbiblioteket både på grønlandsk og på dansk.

I det omfang anstalten har danskere anbragt som ikke læser grønlandsk, bør anstalten efter min opfattelse abonnere på en dansk avis. At anstalten modtager Politiken Weekend som indlæg i en af de grønlandske aviser, kan efter min opfattelse ikke opfylde forpligtelsen til at holde (dansk) avis.

Jeg beder om underretning om hvad min henstilling har ført til.

9. Andre forhold

9.1. Narkotika

Hashrygning er efter det der blev oplyst under inspektionen, ikke noget problem i anstalten. For nylig fandt en hashhund rygeredskaber til hashrygning hos en anbragt. Det var ret tilfældigt at der var en hashhund i byen. Politiet var på vej til Qasigianguit med hunden og kiggede forbi i anstalten.

Det blev endvidere oplyst at det ville kunne lugtes hvis der blev røget hash i anstalten idet dørene i anstalten har en sprække forned.

9.2. Vold

Det blev oplyst at der ikke har været vold i anstalten mellem de anbragte eller i forhold til de ansatte i den periode anstalten har eksisteret. Det blev samtidig oplyst at dette til en vis grad er udtryk for held/tilfældigheder.

9.3. Aflåsning af celler

Ledelsen oplyste at det når de nye låse er installeret, vil være op til de anbragte selv om de vil låse deres celler i tidsrummet kl. 06-21.30. På sidstnævnte tidspunkt vil de

anbragte i anstalten blive låst inde for natten. Dette gælder dog ikke de anbragte i annekset.

10. Samtale med talsmanden

Jeg havde som allerede nævnt under inspektionen en samtale med suppleanten for talsmændene. I brev af 2. juni 2003 skrev jeg følgende til talsmandssuppleanten i fortsættelse af samtalen:

”Vedrørende inspektion af Anstalten for Domfældte i Ilulissat

Under min inspektion af Anstalten for Domfældte i Ilulissat den 22. maj 2003 havde jeg en samtale med dig i din egenskab af suppleant for talsmændene. Du rejste en række spørgsmål og ved samtale afslutning blev det aftalt at jeg kunne bringe dine klagepunkter videre til ledelsen for anstalten.

1. Køkkenforholdene

Du fremsatte ønske om at anstaltens køkken ikke bliver aflåst på de tidspunkter hvor økonomaen ikke er til stede. Det ville give de anbragte mulighed for at lave kaffe og te og få adgang til køleskabet mv.

Jeg forelagde ønsket for ledelsen der havde forståelse for jeres ønske; ledelsen pegede dog på at der kan være sikkerhedsmæssige og andre problemer forbundet med et åbent køkken. Man har bl.a. dårlige erfaringer med at køkkengrej, bestik og andet forsvinder ind på værelserne.

Ledelsen vil vende tilbage med en stillingtagen til jeres ønske.

2. Køkkenhygiejnen

De anbragte er tilfredse med den kost som de får serveret. De mener imidlertid at hygiejnen i køkkenet lader noget tilbage at ønske. Det gælder både rengøring af køkkenet og behandlingen af fødevarerne.

Jeg fremlagde jeres klage for ledelsen af anstalten idet jeg bemærkede at jeg gik ud fra at ledelsen ville bringe spørgsmålet op oven for økonomaen og sikre at forholdene i køkkenet er således at der ikke kan opstå tvivl om den fornødne fødevarerhygiejne.

3. Større indkøb

Ved de anbragtes køb af varer for mere end 500 kr. skal købet gennemføres under ledsagelse af en funktionær fra anstalten. Du klagede over at de anbragte ikke får tilstrækkelig tid til at handle fordi vagten har travlt med

at komme tilbage til anstalten til sit arbejde. Det kan derfor være svært at vælge det som man foretrækker at købe.

Ledelsen bekræftede at der praktiseres en sådan regel. Ordningen administreres således at de anbragte under udgang finder det som de ønsker at købe. Købet skal herefter godkendes af anstalten, og den udvalgte vare afhentes og betales i selskab med en funktionær. Betalingen sker kontant med et beløb som er hævet på forhånd på den pågældendes konto.

Ledelsen havde svært ved at se at der kan være tidsmæssige problemer med indkøbene når de foretages på den beskrevne måde.

Således som sagen foreligger oplyst, foretager jeg ikke videre.

4. Tjenestebilen

Du oplyste at anstaltens tjenestebil i vidt omfang anvendes til funktionærernes private kørsel – bl.a. til afhentning og udbringning af hundefoder.

Ledelsen af anstalten oplyste at privat kørsel ikke er tilladt og at der skal føres en kørebog efter nogle fastsatte regler der bl.a. indebærer at tjenstlig kørsel nærmere skal specificeres. Privat kørsel i tjenestetiden er kun tilladt undtagelsesvist efter godkendelse af ledelsen af anstalten i hvert enkelt tilfælde.

Jeg går ud fra at det nu sikres at der ikke sker privat kørsel i tjenestebilen uden særskilt tilladelse fra ledelsen af anstalten, og at der føres kørebog i overensstemmelse med de herom fastsatte regler.

5. Anvendelse af anstaltens vaskemaskine(r)

Anstalten har to vaskemaskiner hvoraf den ene på tidspunktet for inspektionen var defekt.

De anbragte er utilfredse med at ansatte medbringer deres og deres families private tøj og vasker det i anstaltens vaskemaskine; det betyder at de anbragte ikke sjældent må vente med at få vasket deres eget tøj.

Jeg forelagde jeres klage for ledelsen der oplyste at det ikke er tilladt for personalet at foretage privat tøjvask. Det vil straks blive standset.

6. Imødekommenhed hos personalet over for de anbragte

Du oplyste at nogle dele af personalet er meget imødekommende over for de anbragte mens andre dele af personalet er mindre imødekommende. Du kunne eller ønskede ikke nærmere at konkretisere din klage.

Jeg viderebragte din klage til ledelsen idet jeg gjorde opmærksom på at jeg ikke kan foretage noget uden at der foreligger mere konkrete oplysninger.

Ledelsen var ikke helt ubekendt med at der kunne være problemer af den karakter som du nævnte, og ville overveje om der er anledning til at foretage noget.

7. Leje af tv

I ønsker at der er mulighed for at leje tv i anstalten.

Under inspektionen talte jeg med en anbragt som var kommet til anstalten fra Anstalten fra Nuuk. I Nuuk har han et (29'') fjernsyn som han ikke uden videre har mulighed for at få til Ilulissat. Han har derfor ikke noget fjernsyn.

Jeg forelagde spørgsmålet for ledelsen der er indstillet på at indkøbe et antal fjernsyn til udlejning (for 5 kr. om dagen).

Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

8. Båd

Anstalten har i modsætning til de øvrige anstalter for domfældte i Grønland ikke en båd. En båd vil efter jeres opfattelse være af stor værdi for de anbragte bl.a. sådan at de kan komme på ture (projektture) bl.a. til en hytte som anstalten råder over.

Jeg forelagde jeres ønske for ledelsen af anstalten. Det er også ledelsens ønske at erhverve en båd til anstalten, og det er også hensigten at gøre det. Hvornår det sker, afhænger af de økonomiske muligheder.

Jeg udtalte over for ledelsen at jeg i høj grad støtter jeres ønske, men jeg foretager ikke videre på det foreliggende grundlag.

9. Fordeling af køkkentjenesten

For tiden fordeles køkkentjenesten mellem alle de anbragte således at der er to og to om køkkentjenesten hver dag. Du mente at køkkentjenesten bør tilrettelægges således at den overtages alene af de der ikke går på arbejde 'i byen'.

Jeg drøftede spørgsmålet om ledelsen der for det første understregede at ordningen praktiseres således at hver enkelt anbragt på det tidspunkt havde køkkentjeneste sjældnere end en gang om ugen (og endnu sjældnere hvis anstalten har fuld belægning). Dertil kommer at de anbragte kan have nytte af – i denne henseende – at få en rutine der minder om den som de har i deres liv i frihed. Ledelsen er derfor ikke indstillet på at ændre på ordningen med køkkentjenesten.

Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Anstalten for Domfældte i Ilulissat, den ledende anstaltsleder i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen modtaget en kopi af dette brev.”

Jeg anmodede den ledende anstaltsleder om underretning om hvad der videre sker vedrørende punkt 1, 2, 4, 5 og 7.

Jeg modtog herefter gennem den ledende anstaltsleder i Grønland og Politimesteren i Grønland en redegørelse fra Anstalten for domfældte i Ilulissat vedrørende de punkter som jeg har opregnet ovenfor. Anstaltens redegørelse er dateret 8. juli 2003.

Anstaltslederen oplyste om ønsket om at køkkenet ikke aflåses når økonomaen ikke er til stede, at anstaltens ordning med aflåsning af sikkerhedsmæssige årsager ikke kan ændres. Anstaltslederen oplyste endvidere at de anbragte som ikke kan møde til de faste spisetider på grund af arbejde, har mulighed for at spise på andre tidspunkter, og at der – på tidspunkter hvor køkkenet er aflåst – kan laves kaffe og te i anstaltens opholdsrum og i køkkenerne i annekset.

Om køkkenhygiejnen oplyste anstaltslederen at denne ikke vurderes at være et problem på hverdage, men at der kan være et problem i weekenderne hvor der er selvforplejning. Anstaltslederen oplyste i fortsættelse heraf at køkkenhygiejnen generelt er indskærpet over for såvel økonomaen som personalet. Det er endvidere indskærpet at personalet i weekenderne er opmærksom på at de hygiejniske krav bliver overholdt.

Om personalets brug af anstaltens bil oplyste anstaltslederen følgende:

”Privat kørsel i anstaltens tjenestekøretøj er ikke tilladt på nogen måde, og dette er indskærpet over for personalet, og vil blive gentaget ved det kommende personalemøde.

Der skrives kørebog hver dag, og det er nu bestemt, at de samlede anvendte kilometer for et vagthold noteres i døgnrapporten, og at anstaltslederen kan kræve en redegørelse for en eventuel overskridelse af de gennemsnitlige daglige anvendte kilometer.”

Om personalets private anvendelse af anstaltens vaskemaskine oplyste anstaltslederen **at** dette ikke er tilladt, **at** der har været enkeltstående tilfælde hvor en sådan privat anvendelse har været påtalt af anstaltslederen, **at** emnet vil blive taget op igen på det kommende personalemøde, og **at** det på mødet vil blive meddelt personalet at en (ny) overtrædelse vil medføre en tjenstlig reaktion i form af en indberetning.

Om ønsket om at anstalten indkøber fjernsyn til brug for de anbragte, oplyste anstaltslederen at der i første omgang vil blive indkøbt fem apparater (til at leje ud for 5 kr. om dagen).

Den ledende anstaltsleder har i brev af 14. juli 2003 henholdt sig til anstaltens redegørelse. Og Politimesteren i Grønland har i brev af 17. juli 2003 henholdt sig til den ledende anstaltsleders brev med bilag.

Jeg har noteret mig at kontrollen med personalets brug af anstaltens bil er blevet skærpet. Jeg har endvidere noteret mig oplysningerne om at reglerne om brugen af anstaltens bil og vaskemaskine ville blive indskærpet på det næstkommende personalemøde, og jeg går ud fra at dette nu er sket.

Jeg tager anstaltens beslutning om at indkøbe fjernsynsapparater til brug for de anbragte til efterretning idet jeg forstår at det er hensigten at indkøbe flere fjernsyn til udlejning hvis der viser sig at være behov herfor i anstalten.

Jeg foretager mig i øvrigt ikke mere vedrørende samtalen med talsmandssuppleanten.

10.1. Talsmandens klage over lederen af Kriminalforsorgen i Ilulissat

Den 2. juni 2003 skrev jeg følgende til Kriminalforsorgen i Grønland og Direktoratet for Kriminalforsorgen:

”Den 22. maj 2003 foretog jeg inspektion af Anstalten for Domfældte i Ilulissat.

Under inspektionen havde jeg en samtale med talsmanden. På vegne af samtlige anbragte klagede talsmanden over lederen af kriminalforsorgen i Ilulissat, Peter Magnussen. Også enkelte anbragte som jeg havde samtale med, klagede over den pågældende.

Klagen angår nærmere det forhold at Peter Magnussen udviser meget lidt imødekommenhed over for de anbragte der søger råd og vejledning hos forsorgen. Det er så vidt at nogle anbragte er direkte bange for Peter Magnussen. Hertil kommer at Peter Magnussen – der efter det oplyste er fuldtidsansat – er meget fraværende fra sit arbejde. Efter det oplyste har Peter Magnussen en tøjforretning hvor han tilbringer en stor del af sin (arbejds)tid.

Det er min erfaring fra samtaler med grønlandske anbragte og tilbageholdte at deres kendskab til deres retsstilling og muligheder i forbindelse med deres anbringelse er endog særdeles beskedne. Dette understreger efter min opfattelse behovet for en hensynsfuld og imødekommende holdning hos dem i kriminalforsorgen der skal vejlede de anbragte. Også muligheden for en faglig kompetent vejledning er naturligvis overordentlig betydningsfuld.

Jeg viderebringer efter aftale med talsmanden denne klage til lederen af Kriminalforsorgen i Grønland, og jeg sender en genpart af dette brev til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg udbeder mig underretning om hvad der sker i anledning af klagen.”

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af 26. november 2003 orienteret mig om at den pågældende afdelingsleder den 25. juni 2003 blev fritaget fra tjeneste, at der herefter blev gennemført et tjenstligt forhør efter den grønlandske tjenestemandsløve, at direktoratet på baggrund af forhørslederens indstilling den 7. november 2003 varslede afdelingslederen om at direktoratet agtede at give ham en advarsel, og at den pågældende den 19. november 2003 meddelte at han ønskede sig afskediget med øjeblikkelig varsel hvorefter direktoratet betragtede sagen som afsluttet.

11. Samtaler med enkelte indsatte

Jeg havde under inspektionen samtaler med fire anbragte om de pågældendes private forhold. En af disse anbragte har fået særskilt (skriftligt) svar.

12. De udlånte sager

Jeg bad under inspektionen om at måtte modtage anstaltens rapportmateriale mv. for 2003 vedrørende enrumsanbringelse, magtanvendelse, anvendelse af håndjern og disciplinærstraf. Jeg modtog herefter ni forhørsprotokoller med tilhørende rapporter. Jeg modtog endvidere tre rapporter uden forhørsprotokol. I en af de tre sager foreligger der dog i stedet for forhørsprotokollen et notat vedrørende et tilfælde hvor der ikke blev afholdt forhør fordi den tilgrundliggende rapport var bortkommet. Denne sag drejer sig om en anbragt som den 31. januar 2003 var udeblevet fra anstalten. Den anbragte ankom til anstalten ca. et kvarter efter at han af anstalten var blevet anmeldt til politiet som undvejet fra anstalten.

Det modtagne materiale vedrører perioden fra den 3. januar 2003 til den 18. maj 2003 og omhandler

- arbejdsvægring i 4 tilfælde
- udeblivelse over 2 timer i 3 tilfælde
- udeblivelse under 2 timer i 2 tilfælde
- udeblivelse uden tidsangivelse i 1 tilfælde og
- hashrygning i 1 tilfælde

Det blev under inspektionen af Anstalten for domfældte i Aasiaat aftalt med den ledende anstaltsleder at der ikke ville blive foretaget en gennemgang af de sager som jeg modtog fra denne anstalt, men at den ledende anstaltsleder i stedet ville udarbejde et skema til hjælp for samtlige anstalters behandling af forhørssager. Jeg tilbød at være behjælpelig med råd og vejledning i den forbindelse.

Jeg har ikke hørt noget fra den ledende anstaltsleder i anledning af ovenstående, og jeg beder politimesteren om at oplyse om skemaet er udarbejdet. Mit tilbud står fortsat ved magt.

Der er som allerede nævnt ikke foretaget forhør i alle de sager som jeg har modtaget. Forholdet kan også være det at jeg ikke har modtaget (kopi af) forhørsprotokollen i alle sagerne. Hvorfor der ikke er afholdt forhør, eller hvorfor jeg eventuelt blot ikke har modtaget forhørsprotokollen hvis der er afholdt forhør, har jeg ikke grundlag for at komme nærmere ind på. Jeg henviser til det som jeg har anført ovenfor. Som allerede nævnt foreligger der et notat med begrundelsen for hvorfor der i et af de ovenfor nævnte tre tilfælde ikke er afholdt forhør. I yderligere et af disse tilfælde synes der at foreligge muligheden for at der kan være afholdt forhør, men uden at forhøret er ført til protokols. Sagen vedrører en udeblivelse den 11. maj 2003 (fødselsdato 2205). I rapporten af samme dato er spørgsmålet ”Hvilke forholdsregler er truffet?” besvaret med ”Ingen”. Umiddelbart ved siden af dette svar er der dagen efter – den 12. maj 2003 – lavet en påtegning med følgende indhold ”Ej udgang til rejsedag 13/5-03”.

Jeg har på baggrund af ovennævnte aftale med den ledende anstaltsleder vedrørende materialet fra Anstalten for domfældte i Aasiaat valgt heller ikke at foretage en egentlig gennemgang af det materiale som jeg har modtaget fra Anstalten for domfældte i Ilulissat.

Om de udlånte sager fra denne anstalt bemærker jeg alene følgende:

1. Efter § 2, stk. 4, i politimesterens bestemmelser om procedureregler i forbindelse med afgørelse om enrumsanbringelse, disciplinære foranstaltninger og overførsel til anden anstalt skal der udfærdiges et notat om den truffe afgørelser. Af notatet skal det fremgå hvilke bestemmelser den anbragte anses for at have overtrådt.

I de fleste tilfælde er det i forhørsprotokollen anført hvilke(n) bestemmelse(r) den anbragte anses for at have overtrådt.

Dette gælder dog ikke i alle tilfælde.

På tilsvarende måde er det i de fleste tilfælde angivet efter hvilken bestemmelse den anbragte er idømt en disciplinær sanktion (i form af en advarsel, enrumsanbringelse, udgangskarantæne og/eller nedsatte lommepenge).

2. I de tilfælde hvor den anbragte er udeblevet, er der i forhørsprotokollen – i alle tilfælde bortset fra ét – henvist til ”bekg. § 1, stk. 4” eller lignende. Dette gælder dog ikke forhørsprotokol nr. 06 03 hvor der er henvist til ”best. om udgang § 1, stk. 4”.

Anstaltsbekendtgørelsens § 1 indeholder kun tre stykker. Der skal i disse tilfælde henvises til politimesterens bestemmelser om udgang mv. således som det er sket i sagen med forhørsprotokolnummer 06 03.

13. Opfølgning

Jeg beder om at oplysningerne mv. fra Politimesteren i Grønland tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på at direktoratet kan komme med bemærkninger hertil.

Jeg har under pkt. 2.2. og pkt. 4 udtrykkeligt bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om oplysninger mv.

14. Underretning

Denne rapport sendes til Anstalten for domfældte i Ilulissat, Politimesteren i Grønland, Den ledende anstaltsleder i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Det Grønlandske Kriminalforsorgsnævn, Justitsministeriet og Folketingets Retsudvalg.

Lennart Frandsen
Inspektionschef